

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

Вікторія Вікторія КРИКУНОВА

« 14 » *вересня* 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 19 ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	початковий рівень (короткий цикл) (початковий рівень (короткий цикл), бакалавр, магістр)
спеціальність	081 «Право» (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	«Право» (назва освітньо-професійної програми)
факультет	економічний (назва факультету)

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи цивільного судочинства» для
(назва навчальної дисципліни)
здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти, які навчаються за
освітньо-професійною програмою
«Право» спеціальності 081 «Право»
(назва освітньої програми) (шифр і назва спеціальності)

Розробники:

Бронат Юлія Владиславівна асистент кафедри публічного управління та права

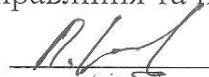
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та права
Протокол від «10» вересня 2021 року № 2

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
Протокол від «14» вересня 2021 року № 2

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «14» вересня 2021 року № 2

В.о. завідувача кафедри публічного управління та права

(підпис)

Людмила СИМОНЦЕВА
(ім'я та прізвище)

«10» вересня 2021 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>08 Право</u>	Обов'язковий компонент	
Змістових частин – 2	Спеціальність <u>081 Право</u>	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120 год.		II-й	-
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 4	рівень вищої освіти: <u>початковий рівень (короткий цикл)</u>	Лекції	
		30 год.	-
		Практичні, семінарські	
		30 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Вид контролю:	
		Екзамен (IV семестр).	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 1/1

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: є отримання здобувачами вищої освіти теоретичних знань та чіткого системно-структурного уявлення про цивільне судочинство, як про діяльність суду та учасників судового процесу, що врегульована нормами цивільного процесуального права і здійснюється у встановленому законом порядку та оволодіти навичками використання отриманих знань в процесі майбутньої професійної правничої діяльності.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- розкрити функції судової влади в системі державної влади, форми її здійснення та місце судів загальної юрисдикції у системі судової влади України;
- розглянути правові засади здійснення цивільного судочинства, розкрити та проаналізувати суть і значення цивільної процесуальної форми захисту праві інтересів; джерела цивільного процесуального права та їх структуру;
- розглянути та засвоїти основні теоретичні положення та практичні питання здійснення цивільного судочинства, які вироблені процесуальною доктриною;
- вивчити систему процесуальних актів та вимоги, яким вони повинні відповідати; порядок реалізації судових рішень;
- ознайомити здобувачів із національною, міжнародною судовою та іншою практикою застосування процесуального законодавства.

Практичні:

- набуття здобувачами навичок вільного орієнтування у сучасній системі правосуддя;
- навчити розрізняти і розуміти специфіку здійснення цивільного судочинства;
- виробити у здобувачів навички роботи із чинними цивільно-процесуальним законодавством та його правильним застосуванням у конкретних правових ситуаціях;
- набуття уміння юридичного супроводження судового процесу у судах загальної юрисдикції в порядку цивільного судочинства та при виконанні судового рішення;
- виробити навички складання процесуальних документів у цивільному процесі.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання на основі всебічних спеціалізованих емпіричних та теоретичних знань.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналітичної діяльності.
- ЗК 6. Розуміння сутності предметної області та меж професійної діяльності.
- ЗК 7. Здатність використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Фахові компетентності

- СК 2. Здатність застосовувати всебічні правові знання у сфері навчання та/або професійної діяльності.
- СК 3. Здатність вільно володіти та застосовувати професійну термінологію.
- СК 4. Здатність до пошуку, аналізу та застосування джерел права у професійній діяльності.
- СК 8. Здатність застосовувати знання національного права, а також змісту правових інститутів, зокрема, з таких галузей права, як конституційне, адміністративне, цивільне, господарське право та інші.
- СК 9. Володіння навичками підготовки юридичної документації.
- СК 10. Здатність первинного консультування з правових питань.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- ПРН 1. Навички володіння та використання правничої термінології.
- ПРН 2. Демонструвати знання та навички застосування норм матеріального та процесуального права.
- ПРН 3. Демонструвати знання алгоритму комплексного аналізу та вирішення конкретної правової ситуації.
- ПРН 4. Володіння навичками пошуку та аналізу правової інформації, джерел права.
- ПРН 5. Навички використання інформаційного та програмного забезпечення, інформаційно-пошукових систем у професійній діяльності.
- ПРН 6. Навички складання юридичних документів
- ПРН 7. Навички доносити власну думку та професійне бачення проблеми до респондентів.
- ПРН 10. Використовувати юридичні інструментарії при вирішенні правових проблем на підставі вивчення та аналізу стану забезпечення верховенства принципу захисту прав, свобод і законних інтересів людини.
- ПРН 12. Використовувати правила професійної етики у повсякденному та професійному житті.
- ПРН 14. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна має взаємозв'язок з такими дисциплінами як: «Судові та правоохоронні органи», «Цивільне право», «Медіація у професійній діяльності правника» та інші.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. РОЗГЛЯД СПРАВИ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела цивільного процесуального права, принципи цивільного процесуального права

Історія становлення та розвитку цивільного судочинства в незалежній Україні. Форми захисту цивільних прав, їх загальна характеристика. Цивільне процесуальне право, як система норм права що регулює суспільні відносини між судом та іншими учасниками цивільного процесу. Предмет та методи правового регулювання цивільного процесуального права. Цивільний процес, як наука та навчальна дисципліна. Джерела цивільного процесуального, їх характеристика. Вплив судової практики ЄСПЛ на формування судової практики у цивільному судочинстві. Поняття цивільного судочинства та його завдання. Види проваджень (судочинства) в цивільному процесі. Стадії цивільного процесу. Поняття, система та значення принципів цивільного процесуального права. Конституційні принципи цивільного процесуального права та їх зміст. Принципи, закріплені в законодавстві про цивільне судочинство та їх зміст.

Тема 2. Цивільні процесуальні правовідносини і їх суб'єкти. Представництво в цивільному процесі

Поняття правовідносин та цивільних процесуальних правовідносин. Елементи цивільних процесуальних правовідносин. Передумови виникнення цивільно-процесуальних правовідносин. Цивільна процесуальна право та дієздатність. Юридичні процесуальні факти.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація. Правовий статус суддів у цивільному процесі України. Суд, як обов'язковий суб'єкт що здійснює цивільне судочинство, призначення суддів на справу, одноособовий та колегіальний розгляд справи. Особливості, підстави, порядок та правові наслідки вирішення питання про відвід (самовідвід).

Учасники судового процесу, визначення та склад. Учасники справи в залежності від виду провадження, їх правосуб'єктність у цивільному процесі. Поняття сторін у цивільному судочинстві. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть: поняття, характерні ознаки та її види. Неналежна сторона і порядок її заміни, залучення до справи співвідповідача. Процесуальне правонаступництво: підстави, види правові наслідки.

Треті особи в цивільному судочинстві: загальне поняття та основна функція. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору: поняття, права і обов'язки. Треті особи, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору: поняття, права і обов'язки.

Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, їх процесуальні права та обов'язки. Поняття представництва та самопредставництва в суді. Види представництва.

Особи, які можуть здійснювати функції представництва у суді. Процесуальне становище та повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників. Відповідальність представників за несумлінне ведення справи.

Інші учасники судового процесу: секретар, помічник судді, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, спеціаліст, перекладач: мета залучення до цивільного процесу та процесуально-правовий статус.

Тема 3. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу

Поняття, значення і види процесуальних строків у цивільному судочинстві. Обчислення, закінчення, зупинення, продовження, поновлення і переривання процесуальних строків. Процесуальні строки, які встановлені законом та судом: види та особливості. Наслідки пропусчення процесуальних строків.

Поняття та види судових витрат в цивільному процесі. Судовий збір: обчислення, порядок сплати. Порядок і підстави звільнення від сплати судового збору згідно із законодавством України. Повернення судового збору. Витрати, пов'язані з розглядом справи: види, порядок їх обчислення відповідно до процесуального законодавства та судової практики. Механізм та особливості порядку попереднього визначення суми судових витрат, забезпечення та попередня оплата судових витрат. Відстрочення, розстрочення, зменшення або звільнення від сплати судових витрат судових витрат. Розподіл судових витрат.

Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу: 1) попередження; 2) видалення із зали судового засідання; 3) тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; 4) привід; 5) штраф. Особливості застосування заходів процесуального примусу до учасників судового процесу. Інші види відповідальності в цивільному процесі.

Судові виклики і повідомлення: поняття, відмінність судового виклику від повідомлення. Судова повістка про виклик та судова повістка-повідомлення: їх зміст, порядок вручення, розшук відповідача.

Тема 4. Доказування і докази в цивільному процесі

Судове доказування: поняття та мета. Роль доказів та доказування в цивільному процесі. Пізнання в цивільному процесі. Відмінність між поняттями доказів та доказуванням. Поняття доказів. Дані і засоби доказування. Класифікація доказів. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів. Предмет доказування і порядок його визначення в цивільній справі. Розподіл обов'язку доказування між учасниками справи. Порядок подання та дослідження доказів. Обставини, що не підлягають доказуванню. Оцінка доказів. Забезпечення доказів. Показання свідка, письмові, речові та електронні докази. Вимоги до висновку експерта. Висновок експерта у галузі права.

Тема 5. Цивільна юрисдикція

Поняття та зміст цивільної юрисдикції. Цивільна юрисдикція суду.

Предметна та суб'єктна юрисдикція, категорія справ, що відносяться до юрисдикції загальних судів Правила визначення видів (форм) цивільного судочинства: позовного – загального та спрощеного, наказного, окремого провадження. Інстанційна юрисдикція: поняття, та завдання. Суди першої інстанції, апеляційної та касаційної інстанції. Інстанційна юрисдикція Вищого антикорупційного суду щодо розгляду справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

Поняття та види територіальної юрисдикції (підсудності). Наслідки порушення правил про територіальну юрисдикцію (підсудність). Порядок передачі справи з одного суду до іншого. Наслідки порушення правил цивільної юрисдикції.

Тема 6. Позов. Позовне провадження

Письмові заяви учасників справи: визначення та класифікація. Види та зміст заяв по суті справи. Право на подання позову. Процесуальне та матеріально-правове значення права на позов. Позов, як процесуальний засіб порушення цивільної справи в суді. Види позовів: за матеріально-правовими та процесуально-правовими ознаками, за засобом процесуального захисту. Позовна заява, її форма та зміст. Ціна позову. Документи, що додаються до позовної заяви. Поняття та елементи позову в цивільному судочинстві. Предмет, підстава та зміст позовної заяви. Активні та пасивні підстави позову. Значення предмету, підстав та змісту позовної заяви у позовному провадженні. Порядок подання позовної заяви. Відзив на позовну заяву, як засіб захисту відповідача проти позовних вимог. Форма та зміст відзиву, документи, що додаються до відзиву, матеріальні та процесуальні заперечення відповідача. Відповідь на відзив позивача та заперечення відповідача на відповідь на відзив позивача. Строки, порядок подання та процесуальні наслідки неподання відзиву, відповіді на відзив, заперечення до суду. Заяви з процесуальних питань: види, загальні вимоги до форми та змісту.

Тема 7. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд цивільної справи. Постанови суду першої інстанції

Процесуальний порядок відкриття провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі. Відмова у відкритті провадження у справі: порядок, підстави, правові наслідки. Перешкоди у відкритті провадження у справі: залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви (порядок, підстави, правові наслідки). Заходи забезпечення позову. Скасування забезпечення позову. Завдання та строк підготовчого провадження. Дії судді по підготовці справи до розгляду по суті. Процесуальна діяльність учасників справи в стадії підготовки справи до розгляду по суті. Зустрічний позов: порядок подання, строк, форма, зміст, умови прийняття зустрічного позову для спільного розгляду з первісним позовом. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, мирова угода: правові особливості реалізації. Мета, строк та порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні. Врегулювання спору за участю судді: поняття, особливості

застосування, результат.

Стадія розгляду справи по суті, її завдання, строк розгляду справи по суті. Процесуальні дії, які здійснюються на стадії розгляду справи по суті. Права учасників процесу. Участь у судовому процесі в режимі відеоконференції. Відкриття судового засідання, з'ясування обставин справи та дослідження доказів. Вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву і витребування судом матеріалів. Наслідки неявки у судове засідання учасників процесу. Форми тимчасового зупинення процесу: перерва в судовому засіданні, відкладення розгляду та зупинення провадження у справі. Закриття провадження у справі та залишення позову без розгляду: підстави, порядок та правові наслідки для учасників справи. Фіксування судового процесу. Судові дебати.

Форма та види судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень. Ухвала суду: завдання, зміст, набрання законної сили. Окрема ухвала: поняття, підстави, особливості постановлення судом. Законність і обґрунтованість судового рішення, питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення. Зміст рішення: вступна, описова, мотивувальна та резолютивна частини рішення, обов'язкові реквізити. Зміст, структура рішення суду. Вступна, описова, мотивувальна і резолютивна частина рішення. Проголошення судового рішення, визначення порядку і строку виконання рішення суду, забезпечення його виконання. Законна сила судового рішення та порядок його вручення. Виправлення арифметичних та орфографічних помилок у судовому рішенні. Роз'яснення судового рішення, додаткове рішення суду: підстави та порядок прийняття додаткового рішення.

Тема 8. Наказне провадження

Непозовне провадження; заявник; заінтересовані особи. Справи наказного та окремого провадження. Поняття та особливості наказного провадження. Порухення наказного провадження. Судовий наказ: поняття, порядок видачі та скасування, набрання законної сили.

Тема 9. Загальна характеристика й порядок розгляду справ окремого провадження

Поняття та сутність окремого провадження, його правова природа. Характерні особливості розгляду окремих категорій справ окремого провадження. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Розгляд судом справ про усиновлення. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд судом справ про відновлення права на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою. Розгляд судом справ про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку Розгляд судом справ про

обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ

Тема 10. Перегляд судових рішень в апеляційному провадженні

Інститут апеляційного оскарження його визначення, ознаки. Передумови апеляційного оскарження. Об'єкти апеляційного оскарження. Право апеляційного оскарження. Суб'єктивна передумова апеляційного оскарження. Формальні передумови оскарження. Поняття та основні риси апеляційного провадження. Строки на апеляційне оскарження. Заява про апеляційне оскарження, її зміст, форма та порядок подання. Суди апеляційної інстанції. Поновлення строку на подання апеляційної скарги. Форма і зміст апеляційної скарги. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок їх подання. Пояснення на апеляційну скаргу. Порядок приєднання співучасників та третіх осіб до апеляційної скарги. Право особи, яка подала апеляційну скаргу на її доповнення чи зміну. Підстави для вирішення апеляційної скарги, подання. Порядок призначення та розгляду скарги судом апеляційної інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення. Порядок ухвалення рішень та ухвал судом апеляційної інстанції. Зміст ухвали та рішення суду апеляційної інстанції, порядок їх проголошення. Чинність рішень і ухвал суду апеляційної інстанції та порядок їх повернення в суд першої інстанції, який їх розглянув.

Тема 11. Перегляд судових рішень в касаційному провадженні. Перегляд рішень Верховним Судом

Поняття та основні риси касаційного провадження. Право касаційного оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги. Строк подання касаційної скарги. Надсилання касаційної скарги сторонам у справі. Відзив на касаційну скаргу. Повернення касаційної скарги. Прийняття касаційної скарги. Відмова від касаційної скарги. Процесуальний порядок касаційного оскарження. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Подання нових матеріалів, та їх правова природа. Підготовка справи до розгляду в суді касаційної інстанції. Порядок розгляду справ судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Ухвала та рішення суду касаційної інстанції. їх зміст. Проголошення ухвал та рішень суду касаційної інстанції. Чинність рішень і ухвал суду касаційної інстанції.

Тема 12. Перегляд справи за нововиявленими обставинами. Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом

Сутність і значення перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал і постанов суду, що набрали законної сили. Проведення за нововиявленими обставинами. Право на порушення провадження в справі та

підстави для перегляду справ. Об'єкти перегляду справ у зв'язку за нововиявленими обставинами. Підстави перегляду у зв'язку з ново виявленими обставинами. Строки подання заяв про перегляд рішень і ухвал у зв'язку з ново виявленими. Суди, що переглядають рішення, ухвали. Процесуальний порядок перегляду у зв'язку з ново виявленими обставинами.

Поняття і джерела міжнародного цивільного процесу. Визначення іноземного суб'єкта. Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі України. Процесуальна правоздатність та дієздатність іноземних суб'єктів в Україні. Право іноземних суб'єктів на подання позову. Особливості пред'явлення позовів до іноземних держав та міжнародних організацій. Підсудність судам України цивільних справ у спорах, в яких беруть участь іноземці, а також у справах, в яких хоча б одна із сторін проживає за кордоном. Підсудність цивільних справ та їх судовий розгляд за участю іноземців, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб. Порядок подання позову Дипломатичний імунітет. Судовий імунітет. Порядок проведення засідання. Винесення рішення. Виконання рішення. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів. Правове становище іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб. Виконання доручень іноземних судів. Провадження виконавчих дій щодо іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб. Виконання рішень іноземних судів.

Тема 13. Загальна характеристика виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження

Сутність виконавчого провадження. Обов'язковість виконання судових рішень. Поняття та сторони виконавчого провадження. Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження. Сукупність процесуальних дій, які входять до виконавчого провадження. Стягувач та боржник, як сторони виконавчого провадження. Процесуальне становище сторін у виконавчому провадженні. Поняття та види виконавчих документів на підставі яких здійснюється виконавче провадження. Учасники виконавчого провадження. Звернення судового рішення до виконання. Підстави виконання та виконавчі документи. Строки пред'явлення рішень до виконання. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання. Наказ суду і пред'явлення його для виконання. Зміст наказу, строк для пред'явлення наказу до виконання. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання. Видача дублікату наказу. Порядок виконання судових актів. Відкриття виконавчого провадження. Випадки переривання строку давності пред'явлення виконавчого документа до виконання. Відмова у відкритті виконавчого провадження. Відстрочка або розстрочка виконання рішення, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови. Зупинення виконання судового рішення. Поворот виконання рішення, постанови. Загальні правила виконання. Заходи примусового виконання. Звернення стягнення на майно боржника. Звернення

стягнення на майно і грошові суми боржника, що знаходяться в інших осіб або належать боржникові від інших осіб. Звернення стягнення на заробітну плату (заробіток), пенсію та стипендію боржника. Розподіл стягнутих сум між стягувачами. Виконання рішень у немайнових спорах. Виконання рішень про передачу певних предметів і здійснення певних дій. Поворот виконання. Порядок вирішення питань про поворот виконання. Строк подання заяв про поворот виконання. Особливості повороту виконання по окремих категоріях справ. Захист стягувачем та боржником своїх прав, під час здійснення виконавчого провадження.

Поняття судового контролю за виконанням судових рішень Оскарження дій чи бездіяльності органів Державної виконавчої служби Поняття та зміст скарги на рішення, дії або бездіяльність посадової особи державної виконавчої служби. Порядок подачі та розгляду скарги на рішення, дії або бездіяльність посадової особи державної виконавчої служби. Судові витрати, пов'язані з розглядом скарги.

Поняття втраченого судового провадження. Порядок відкриття провадження у справі про його відновлення. Розгляд справи про відновлення втраченого провадження. Особи, які мають право подавати заяву про відновлення втраченого судового провадження. Визначення судової установи до якої подається заява про відновлення втраченого судового провадження. Розмір та порядок сплати витрат, які особи сплачують за відновлення втраченого судового провадження. Строки розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження. Наслідки відмови у розгляді справи про відновлення втраченого судового провадження.

Тема 14. Врегулювання спору за участі судді та медіація як позасудовий порядок вирішення спорів

Підстави проведення врегулювання спору за участю судді. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді. Припинення врегулювання спору за участю судді. Строк проведення врегулювання спору за участю судді. Види альтернативного врегулювання спорів. Історія виникнення медіації. Поняття медіації. Принципи застосування медіації. Склад учасників та медіатор. Умови застосування медіації.

Тема 15. Міжнародні стандарти прав людини та конвенційний механізм захисту прав людини в ЄСПЛ

Історія виникнення та розвитку міжнародного інституту захисту прав людини. Правові положення міжнародних стандартів та Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, основні підходи до тлумачення Європейським судом Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Правова характеристика міжнародного механізму захисту прав людини. Європейський суд з прав людини, як один з міжнародних механізмів захисту прав людини. Компетенція Європейського суду з прав людини, склад суду. Поняття, склад та статус учасників судочинства в ЄСПЛ.

Процедура передачі скарги до ЄСПЛ, порядок розгляду справи в Європейському суді з прав людини. Судова практика ЄСПЛ: як джерело права та джерело національного права.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Загальні положення цивільного процесу. Розгляд справи в суді першої інстанції												
Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела цивільного процесуального права, принципи цивільного процесуального права	6	2	2	-	-	2						
Тема 2. Цивільні процесуальні правовідносини і їх суб'єкти. Представництво в цивільному процесі	8	2	2	-	-	4						
Тема 3. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу	6	2	2	-	-	2						
Тема 4. Доказування і докази в цивільному процесі	8	2	2	-	-	4						
Тема 5. Цивільна юрисдикція	8	2	2	-	-	4						
Тема 6. Позов. Позовне провадження	10	2	2	-	-	6						
Тема 7. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд цивільної справи. Постанови суду першої інстанції	10	2	2	-	-	6						
Тема 8. Наказне провадження	6	2	2	-	-	2						
Тема 9. Загальна характеристика й порядок розгляду справ окремого провадження	10	2	2	-	-	6						
Разом за змістовою частиною	72	18	18			36						
Змістова частина 2. Характеристика окремих цивільно-процесуальних інститутів												
Тема 10. Перегляд судових рішень в апеляційному провадженні	8	2	2	-	-	4						
Тема 11. Перегляд судових рішень в касаційному провадженні. Перегляд рішень Верховним Судом	10	2	2	-	-	6						
Тема 12. Перегляд справи за нововиявленими обставинами. Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом	6	2	2	-	-	2						

Тема 13. Загальна характеристика виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження	10	2	2	-	-	6						
Тема 14. Врегулювання спору за участі судді та медіація як позасудовий порядок вирішення спорів	8	2	2	-	-	4						
Тема 15. Міжнародні стандарти прав людини та конвенційний механізм захисту прав людини в ЄСПЛ	6	2	2	-	-	2						
Разом за змістовою частиною	48	12	12	-	-	24						
Всього за IV семестр	120	30	30	0	0	60						

5. ЗМІСТОВІ ЧАСТИНИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ 2 курс 4 семестр

Змістова частина 1. Загальні положення цивільного процесу. Розгляд справи в суді першої інстанції

Лекційний модуль:

1. Поняття, предмет, система, джерела цивільного процесуального права, принципи цивільного процесуального права (2 години).
2. Цивільні процесуальні правовідносини і їх суб'єкти. Представництво в цивільному процесі (2 години).
3. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу(2 години).
4. Доказування і докази в цивільному процесі (2 години).
5. Цивільна юрисдикція (2 години).
6. Позов. Позовне провадження (2 години).
7. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд цивільної справи. Постанови суду першої інстанції (2 години).
8. Наказне провадження (2 години).
9. Загальна характеристика й порядок розгляду справ окремого провадження (2 години).

Семінарський модуль:

1. Поняття, предмет, система, джерела цивільного процесуального права, принципи цивільного процесуального права (2 години).
2. Цивільні процесуальні правовідносини і їх суб'єкти. Представництво в цивільному процесі (2 години).
3. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу(2 години).
4. Доказування і докази в цивільному процесі (2 години).
5. Цивільна юрисдикція (2 години).
6. Позов. Позовне провадження (2 години).
7. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд цивільної справи. Постанови суду першої інстанції (2 години).
8. Наказне провадження (2 години).
9. Загальна характеристика й порядок розгляду справ окремого провадження (2 години).

Модуль самостійної роботи:

1. Поняття, предмет, система, джерела цивільного процесуального права, принципи цивільного процесуального права (2 години).
2. Цивільні процесуальні правовідносини і їх суб'єкти. Представництво в

- цивільному процесі (4 години).
3. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу (2 години).
  4. Доказування і докази в цивільному процесі (4 години).
  5. Цивільна юрисдикція (4 години).
  6. Позов. Позовне провадження (6 години).
  7. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд цивільної справи. Постанови суду першої інстанції (6 години).
  8. Наказне провадження (2 години).
  9. Загальна характеристика й порядок розгляду справ окремого провадження (6 години).

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі контрольної роботи.

Змістова частина 2. Характеристика окремих цивільно-процесуальних інститутів

Лекційний модуль:

1. Перегляд судових рішень в апеляційному проваджені (2 години).
2. Перегляд судових рішень в касаційному проваджені. Перегляд рішень Верховним Судом (2 години).
3. Перегляд справи за нововиявленими обставинами. Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом (2 години).
4. Загальна характеристика виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження (2 години).
5. Врегулювання спору за участі судді та медіація як позасудовий порядок вирішення спорів (2 години).
6. Міжнародні стандарти прав людини та конвенційний механізм захисту прав людини в ЄСПЛ (2 години).

Семінарський модуль:

1. Перегляд судових рішень в апеляційному проваджені (2 години).
2. Перегляд судових рішень в касаційному проваджені. Перегляд рішень Верховним Судом (2 години).
3. Перегляд справи за нововиявленими обставинами. Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом (2 години).
4. Загальна характеристика виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження (2 години).
5. Врегулювання спору за участі судді та медіація як позасудовий порядок вирішення спорів (2 години).
6. Міжнародні стандарти прав людини та конвенційний механізм

захисту прав людини в ЄСПЛ (2 години).

Модуль самостійної роботи:

1. Перегляд судових рішень в апеляційному провадженні (4 години).
2. Перегляд судових рішень в касаційному провадженні. Перегляд рішень Верховним Судом (6 години).
3. Перегляд справи за нововиявленими обставинами. Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом (2 години).
4. Загальна характеристика виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Відновлення втраченого судового провадження (6 години).
5. Врегулювання спору за участі судді та медіація як позасудовий порядок вирішення спорів (4 години).
6. Міжнародні стандарти прав людини та конвенційний механізм захисту прав людини в ЄСПЛ (2 години).

Підсумкова тека: Підсумковий контроль за змістовою частиною у формі контрольної роботи, складання екзамену.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості молодшого бакалавра права з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

У програмі передбачаються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, навідні питання тощо);
- бінарні заняття (залучення практичних працівників до проведення лекційного та/або семінарського заняття);
- практичний метод (семінарські заняття, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, логічна характеристика понять, складання процесуальних документів, тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, заповнення та/або самостійне складання таблиць за запропонованою темою, схем, аналітичних повідомлень тощо);
- інтегроване навчання – об'єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей;
- mikrolearning – технології використання коротких навчальних відео;

- технології дистанційного навчання – сукупність методів, форм і засобів взаємодії зі здобувачами в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння ним певного масиву знань;
- bring your own device (BYOD) - технології використання власних гаджетів, згідно з якою здобувачам дозволено або рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем, інтернет ресурсів;
- кейс-метод або метод ситуаційних вправ – інтерактивне навчання, з вирішення ситуацій, задач, що реально відбувались у практичній діяльності;
- самостійна робота.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Навчальна лекція. В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення здобувачів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення.

Бесіда. Бесіда організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять студентів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності. В ході застосування методу бесіди використовуються прийоми порушення питань (основних, додаткових, навідних і ін.), обговорення відповідей і думок студентів, корегування їх відповідей, прийоми формулювання висновків з бесіди.

Практичні методи навчання. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети. До практичних методів відносяться також практичні задачі.

Індуктивні і дедуктивні методи навчання. Індуктивні і дедуктивні методи навчання характеризують спроможність розкривати логіку руху змісту навчального матеріалу. Застосування індуктивних і дедуктивних методів означає вибір певної логіки розкриття змісту теми, яка вивчається: від окремого до загального і від загального до окремого.

Репродуктивні і проблемно-пошукові методи навчання

Практичні роботи репродуктивного характеру відрізняються тим, що їх застосовують за зразком раніше або щойно придбання знань. При цьому, в ході практичної роботи не здійснюють самостійного прирощування знань.

Репродуктивні вправи особливо ефективно сприяють відпрацюванню практичних вмінь і навиків, бо перетворення в навик вимагає неодноразових дій за зразком.

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання, а саме, що під проблемною ситуацією треба вважати невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим.

При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач

використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо.

Здобувачі роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок. Наприклад, бінарні методи: пояснювально-спонукальний і частково-пошуковий, спонукальний і пошуковий.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється з дотриманням вимог систематичності та системності, єдності вимог і методики оцінювання, врахування індивідуальних здібностей і можливостей здобувачів, взаємозв'язку програмних результатів навчання, видів навчальної діяльності та критеріїв їх оцінювання, що відображається у тому, що процедура оцінювання повинна враховувати специфіку освітнього компоненту та майбутньої фахової діяльності, дотримання норм та правил академічної доброчесності,- відкритості та прозорості, доступності і зрозумілості критеріїв, правил та процедури оцінювання рівня навчальних досягнень.

Використовуються такі методи контролю, які сприяють підвищенню мотивації здобувачів-майбутніх фахівців до освітньої діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному методу контролю знань, використовуються елементи новітніх форм контролю.

Контроль навчальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання у міжсесійний період здійснюється у перебігу аудиторних занять, що проводяться відповідно до розкладу, а також шляхом перевірки результатів самостійно виконаних ними завдань (самостійної роботи).

Контроль навчальної роботи здобувачів:

1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми:

1.1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять;

1.2. Підсумковий контроль за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту.

2. Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми.

Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять - здійснюється під час проведення семінарських і практичних занять шляхом:

1) проведення усних форми контрольних заходів:

- *усне опитування* (індивідуальне опитування, фронтальне опитування,

колоквиуми тощо);

- *методи самоконтролю здобувачів* (до них відносяться питання до самоконтролю в НМКД тощо);

2) письмові форми контрольних заходів:

- *термінологічний диктант* – дозволяє встановити якою мірою здобувач оволодів понятійним апаратом, доцільне і правильне використання яким у професійній діяльності є показником її високого рівня оволодіння компетентностями та ПРН;
- *тестування* (в т.ч. і самотестування);

3) практичні форми контрольних заходів:

- *юридичний аналіз ситуацій (кейсів)*;
- *перевірка завдань до самостійної роботи тощо*;

4) контрольних заходів, які поєднують усні, письмові та практичні форми:

- *робота в малих групах* (сприяє набуттю уміння ефективно працювати в команді за узгодженим планом, виконувати доручення, виявляти ініціативу і брати на себе відповідальність (наприклад, юридичний аналіз ситуації серед здобувачів однієї групи, які поділені на малі групи хто швидше та повно надасть відповідь);

5) елементи новітніх форм контролю (*відповідь за опорним конспектом, опорною схемою або таблицею, виконання аналітичних, практичних завдань тощо*).

Підсумковий контроль за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту. Підсумковий контроль за змістовною частиною проводиться після завершення змістовної частини у формі контрольної роботи.

Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми. За результатами вивчення освітнього компоненту передбачається склаання екзамену після завершення вивчення всіх тем.

Перелік питань, що виносяться на екзамен складається з питань, що були предметом розгляду на лекційних, семінарських заняттях, а також з питань, рекомендованих здобувачам для самостійного опрацювання, які тематично охоплюються змістом змістової частини цієї робочої навчальної програми.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

3 бали

Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко, системно та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних

завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

2 бали

Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал

Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

0 балів

Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

3 бали

Здобувач повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.

2 бали

Здобувач розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.

1 бал

Здобувач у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.

Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання написання здобувачами термінологічного диктанту

3 бали

Здобувач ґрунтовано засвоїв програмний матеріал, повністю надав правильні визначення термінів, відсоток правильних відповідей 86-100 %.

2 бали

Здобувач правильно та повністю надав правильні визначення термінів, проте допустив незначні помилки, деякі неточності, відсоток правильних відповідей 79-85 %.

1 бал

Здобувач не надав правильні визначення повністю надав правильні визначення термінів або надав визначення із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 27-55 %.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання складання документів правового характеру

3 бали

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці успішно засвоєнні знання, сформований категоріальний апарат, вміє орієнтуватися у чинних НПА, має навички узагальненого, абстрактного мислення, логічність та повноту викладення навчального матеріалу, використовує творчий підхід до вирішення поставлених задач. При складанні документів правового характеру здобувач дає повні та обґрунтовані відповіді, які ґрунтують на нормах відповідних НПА та актах тлумачення вищих судових інстанцій, вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

2 бали

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці сформований категоріальний апарат, логічність та повноту викладення навчального матеріалу, вміє орієнтуватися у чинних НПА, має навички узагальненого мислення. При складанні документів правового характеру здобувач дає повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при розв'язанні завдань, які ґрунтують на нормах відповідних НПА та актах тлумачення вищих судових інстанцій, вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

1 бал

Здобувач при складанні документів правового характеру демонструє на практиці відсутність знань за темами, не орієнтується у чинних НПА, дає неповні, необґрунтовані відповіді з допущенням істотних помилок при розв'язанні завдань, виявляє нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання. Не вміє публічно презентувати зміст документів правового характеру.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання презентації

При оцінці презентації враховуються такі позиції:

1. Зміст
2. Розкрито всі аспекти теми
3. Матеріал викладений у доступній формі
4. Слайди розташовані в логічній послідовності
5. Заключний слайд із висновками
6. Бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів
7. Елементи оформлення
8. Зміна слайдів
9. Дизайн
10. Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів
11. Графіки, діаграми, малюнки
12. Елементи творчості
13. Оригінальність і винахідливі приклади

3 бали

У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю.

2 бали

Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.

1 бал

Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми. Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання контрольної роботи

6	Здобувач має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, письмова відповідь не містить помилок.
5	Здобувач має міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, але допускає незначні помилки, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, але може допустити неточності, зустрічаються незначні помилки у письмовій відповіді.

4	Здобувач знає програмний матеріал у повному обсязі, але не вміє самостійно мислити. Відповідь його повна, логічна, але з певними неточностями.
3	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з питань курсу, виявляє знання і розуміння основних положень, відповідь містить помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
2	Здобувач має початковий рівень знань, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу з дисципліни; здатний з помилками дати визначення понять та термінів, що визначенні в КР, але висновки робить нелогічні, непослідовні
1	Здобувач мало слабо орієнтується в поняттях, визначеннях.
0	Здобувач зовсім не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами з дисципліни.

Критерії оцінювання підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни у формі екзамену (2 курс 4 семестр)

За складання екзамену здобувач може отримати до 40 балів. Форма проведення екзамену усна, зміст і структура екзаменаційних питань та критерії оцінювання визначаються в навчально-методичному забезпеченні освітнього компоненту. При проведенні екзамену в усній формі оцінка кратна 5 (0, 15, 20, 25, 30, 35, 40).

Критерії оцінювання відповіді здобувачів вищої освіти на екзамені:

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь здобувача
40	<ol style="list-style-type: none"> Здобувач демонструє всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтується в основних наукових доктринах та концепціях з основ цивільного судочинства. Здобувач засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану у силабусі/ робочій програмі з дисципліни «Основи цивільного судочинства». При відповіді здобувач оперує не лише матеріалом, вивченим за рекомендацією викладача, а й ще володіє інформацією, отриманою самостійно та вдало її використовує при наведенні різноманітних прикладів, що ілюструють відповідь
35	<ol style="list-style-type: none"> Здобувач демонструє повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства». Здобувач засвоїв основну літературу та ознайомлений із додатковою літературою, рекомендованою у силабусі/ робочій програмі з дисципліни «Основи цивільного судочинства». При відповіді здобувач оперує не лише матеріалом, вивченим за рекомендацією, а й ще володіє інформацією, отриманою самостійно та, здебільшого, вдало її використовує при наведенні різноманітних прикладів, що ілюструють відповідь.
30	<ol style="list-style-type: none"> Здобувач демонструє достатньо повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства», у відповіді вістуні суттєві неточності. Здобувач засвоїв основну літературу, о рекомендована силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства».

	3. Здобувач може продемонструвати здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
25	1. Здобувач демонструє знання основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства», в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Демонструє засвоєння основної літератури, рекомендованої силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства». 3. При відповіді допускає помилки та суттєві неточності на екзамені, але має достатній рівень знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
20	1. Здобувач демонструє знання основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства» в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Здобувач ознайомлений з основною літературою, рекомендованою силабусом/ робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства». 3. Здобувач допускає помилки у відповіді на екзамені але має необхідний рівень знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
15	1. При відповіді здобувач має прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства». 2. Наявні помилки у відповіді на екзамені і не може самостійно їх виправити.
0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Основи цивільного судочинства». 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з дисципліни «Основи цивільного судочинства».

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА»
(ФОРМА КОНТРОЛЮ: 2 КУРС 4 СЕМЕСТР –ЕКЗАМЕН)**

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)																	екз аме н	Піде сум о в а оці н ка
Змістова частина 1										Змістова частина 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ПК ЗЧ	T10	T11	T12	T13	T14	T15	ПК ЗЧ		
Ма х 3	Ма х 3	Ма х 3	Мах 3	Мах 3	Мах 3	Мах 3	Мах 3	Мах 3	Мах 6	Мах 3	Мах 6	Ма х 3	Ма х 3	Ма х 3	Ма х 3	Ма х 6	Ма х 40	100

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності» індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача складається з урахуванням результатів поточного контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми та результатів підсумкового контролю рівня навчальних

досягнень здобувачів вищої освіти й оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

100-бальна шкала	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна) література:

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради.- 1996.- N 30.- Ст. 141
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення 28.08.2019).
4. Про доступ до судових рішень: Закон України 22.12.2005р. № 3262-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3262-15> (дата звернення 28.08.2019).
5. Про Вищу раду правосуддя: Закон України 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#n657> (дата звернення 28.08.2019).
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3781-12> (дата звернення 28.08.2019).
7. Про виконавче провадження: Закон України; Перелік від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення 28.08.2019).
8. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#n506> (дата звернення 28.08.2019).
9. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3674-17> (дата звернення 28.08.2019).
10. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення 29.08.2019).
11. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 29.08.2019).
12. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення 29.08.2019).
13. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17> (дата звернення 29.08.2019).
14. Про прокуратуру: Закон України; Перелік від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення 29.08.2019).
15. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення 29.08.2019).

16. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3425-12> (дата звернення 29.08.2019).
17. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4038-12> (дата звернення 29.08.2019).
18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 29.08.2019).
19. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 29.08.2019).
20. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1489-14> (дата звернення 29.08.2019).
21. Про протидію захворюванню на туберкульоз: Закон України від 05.07.2001 № 2586-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14> (дата звернення 29.08.2019).
22. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / Сліпченко С.О., Синегубов О.В., Кройтор В.А. та ін.; за ред. Ю.М. Жорнокуя та Л.В. Красицької. Харків: Право, 2017. 808 с.
23. Цивільний процес (загальна частина): навчальний посібник. Вид. 2-ге. доп. і перероб / кол. авторів; кер. авт. кол, к.ю.н., доцент А.В. Коваленко. Дніпро: Дніпров. держ. універ. внут. справ; Ліра ЛТД, 2017. 192 с.
24. Порівняльний цивільний процес: навчально-методичний посібник / Заварза Т.В., Бервено С.М., Новікова Л.В., Тоцька К.М. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 156 с.
25. Цивільний процес: навч. посіб. / Гусаров К. В. та ін. Харків: Право, 2017. 324 с.
26. Цивільний процес України: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів. Ізарова І.О., Ханік-Посполітак Р.Ю. Київ: ВД «Дакор», 2018. 276 с.
27. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. М. М. Ясинка. К.: Алерта, 2018. 604 с.
28. Васильєв С.В. Цивільний процес: підручник. К.: Алерта, 2019. 506 с.
29. Цивільне судочинство: зб. законів / за ред З. І. Кудиби та ін. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2019. 381 с.
30. Короєд С.О. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2018. 1168 с.

Допоміжна література:

1. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-методичний посібник для суддів. Вид 2-ге. переробл. і допов. К., 2015. 208 с

2. Дамірлі М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент права Ради Європи. Право України. 2010. № 10.
3. Дудаш Т. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у світлі праворозуміння Страсбурзького суду. Право України. 2010. № 10.
4. Мармазов В. Принцип stare decisis та динамічність практики Європейського суду з прав людини. Право України. 2003. № 2.
5. Рабінович П. Страсбурзький суд і конституційне судочинство у сфері прав людини. Вісник Академії правових наук України. 2006. № 1.
6. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ в Україні Міністерство юстиції: веб-сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_14103
7. Застосування судами України при здійсненні правосуддя статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини Міністерство юстиції: веб-сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_2868
8. Шевчук С. Європейська концепція «усталеної судової практики» та її вплив на правотворчу функцію Конституційного Суду України. Вісник Конституційного Суду України. 2008. № 2. Белікова О., Белікова Є. Спрощене провадження в господарському процесі та перспективи прискорення захисту прав. Господарське право і процес. 2019. № 6.
9. Діденко Л.В. Об'єкти цивільних процесуальних правовідносин. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. Том 2. № 2.
10. Процесуальні акти-документи в цивільних справах: посібник / Червинська М.Є., Мазур Л.Є. та ін.: за ред. М.Є. Червинської. Київ: ВД «Дакор», 2018, 360 с.
11. Бойко В. Я Зразки процесуальних документів в цивільних справах: посібник. Київ: ВД «Дакор», 2018. – 252 с.
12. Павлова Ю. С. Особливості збирання і процесуального закріплення електронних доказів в цивільному судочинстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. №4.
13. Дрогозюк К. Б. Сучасні джерела доказування в цивільному процесі України та Франції. Право і суспільство. 2016. №1.
14. Помазанов А.В. Касаційне оскарження у цивільному процесі України в контексті реалізації права на справедливий суд. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2017. №12.
15. Помазанов А.В. Окремі аспекти касаційного перегляду судових рішень в умовах реформування цивільного процесу України. Актуальні питання реформування процесуального законодавства в Україні: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції. 1 грудня 2017 року. Київ, С.86-88.
16. Рибак О.С., Світличний О.П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К.: 2017.- 206 с.
17. Водоп'ян Т.В., Кубай І.Ю. Відмова у відкритті провадження у справі та касаційного провадження: проблемні питання цивільного судочинства. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5.1/3.pdf>

18. Угриновська О., Гембера Г. Спрощене позовне провадження: законодавча регламентація та проблеми судової практики. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 12.

19. Короєд С.О. Спрощене позовне провадження – новела цивільного судочинства України за проектом нової редакції ЦПК: оцінка ефективності процесуальних підстав застосування. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства. зб. наук. праць. матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 7 лип. 2017 р. Київ: ВД Дакор, 2017.

20. Ізарова І.О. Реформи цивільного процесуального законодавства в незалежній Україні: 1991-2017 / Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства. Зб. наук. праць матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 7 лип. 2017 р. Київ: ВД Дакор, 2017.

21. Михайлюк Я. Судові витрати. Правове регулювання за новими кодексами (у господарському та цивільному процесі). Юридична газета. 2018. № 50 (652).

22. Дронов С.С. Система дослідження принципу розумного строку розгляду справи. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Випуск 5. Том 1.

23. Грушицький А. Розгляд «по-спрощеному». Закон і бізнес. 2018. № 37 (1387). 15.09-21.09.2018. URL: https://zib.com.ua/ua/print/134471-koli_spravi_neznachnoi_skladnoschi_stayut_maloznachnimi.html.

24. Циркуненко О.В. Особливості розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Право». 2018. Вип. 28.

25. Угриновська О., Гембара Г. Спрощене позовне провадження: законодавча регламентація та проблеми судової практики. Підприємництво, господарство і право : науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2018. № 12.

26. Новели цивільного процесуального кодексу України: [Електронне видання] матер. кругл. столу (Одеса, 26 березня 2018 р.) / за заг. редакцією д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Фенікс, 2018. 112 с.

27. Степаненко К. В. Конвенційний механізм міжнародного захисту прав людини в системі ООН. Альманах міжнародного права. 2018. № 19.

28. Тищенко К. С. Міжнародні стандарти прав людини: поняття та класифікація. Молодий вчений. 2017. № 12 (52).

29. Базов О. В. Юрисдикція Європейського суду з прав людини. Доктрина та практика: монографія. Київ: Істина, 2017. 422 с.

30. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційноправового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: моногр. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 538 с.

31. Буроменський М.В., Сердюк О.В. Аналітичний звіт за результатами моніторингу судових рішень щодо застосування в Україні положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики

Європейського суду з прав людини. Інститут прикладних гуманітарних досліджень. 2018.

32. Феннич В.П. Судове засідання як процесуальна форма стадії розгляду справи по суті в цивільному процесі. Закарпатські правові читання. матеріали XI Міжнародної науковопрактичної конференції (11-31 квітня 2019 р., м. Ужгород). Ужгород: РІК-У, 2019.

33. Кононенко Ю., Гук Б. Становлення законодавства України про виконавче провадження: окремі питання. Право України. 2005. № 2.

34. Шевченко В. Співвідношення поняття «факту», «фактичних даних», «відомостей про факти» та «доказової інформації». Право України. 2003. № 2.

35. Шульженко Ю. Захист прав та охоронюваних інтересів третіх осіб у цивільному процесі. Право України. 2005. № 3

36. Щелкунов О. Порядок визнання рішень іноземних судів на території України. Право України. 2004. № 6.

37. Гетьманцев М. Правова природа висновку експерта в галузі права. Підприємництво, господарство і право. 2018. №6

38. Стоянова Т.А., Іліопол І.М. Науково-практичний аналіз цивільної юрисдикції першої та апеляційної інстанції у світлі нового цивільного процесуального кодексу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. ПРАВО, 2017. Вип. 47, Том.2.

39. Луспеник Д. Доказування у цивільному процесі: що нового у ЦПК та чому суд наділений правом витребування доказів. Судово-юридична газета: веб-сайт. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/132494-dokazuvannya-u-tsvilnomu-protsesi-scho-novogo-u-tspk-ta-chomu-sud-nadileniy-pravom-vitrebuyannya-dokaziv-ba6687>

40. Штефан А. Докази і засоби доказування у цивільному процесі. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017, №7.

41. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Врегулювання спору за участю судді: проблеми та перспективи застосування. Університетські наукові записки, 2018, № 8.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Європейський Суд по захисту прав людини (European Court of Human Rights) <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c=>

2. Законодавство України. URL: <https://ips.ligazakon.net/resource/legislation>

3. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. Законопроекти України. URL: <http://zakon.gov.ua/>

5. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://khp.org/index.php?id=977922698>

6. Інформаційно-правові системи ЛІГА:ЗАКОН: URL: https://platforma.ligazakon.net/informatsiino_pravovi_systemy/

7. Консультант http://konsultant.kiev.ua/new1_04/04510305.html

8. Науково-практичний коментар до цивільного процесуального кодексу <https://kodeksy.com.ua/index.htm>
9. Право України. <https://pravoua.com.ua/ua/>
10. Судово-юридична газета - <https://sud.ua/ru/news>
11. Українське право. <https://ukrainepravo.com/>
12. Аналіз судової практики Вищого суду (Касаційний цивільний суд) – <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>
13. Глосарій Верховної ради України – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term>
14. ScienceRise : Juridical Science : наук. журн. URL: <https://law.sr.org.ua/en/>
15. Всі кодекси України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/t21>.
16. Державна науково-технічна бібліотека України — офіційний вебсайт: <https://dntb.gov.ua/>
17. Електронний архів-репозитарій наукових публікацій НПП та студентів Херсонського державного аграрно-економічного університету DSpace URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/>.
18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
19. Кафедра публічного управління та права ХДАЕУ. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/econom>
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (Київ) — офіційний вебсайт: <http://www.nbuv.gov.ua/>
21. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (Київ) — офіційний вебсайт: <https://nlu.org.ua/>
22. Одеська національна наукова бібліотека — офіційний вебсайт: <http://odnb.odessa.ua/>
23. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua>.
24. Офіційний сайт загальнодержавного науково-практичного фахового видання «Бюлетень Міністерства юстиції України». URL: <https://www.sumyjust.gov.ua/oficijni-vydannya-ministerstva-yustyciyi-ukrayiny/>
25. Офіційний сайт загальнонаціонального журналу «Економіка та право». URL: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/index>
26. Офіційний сайт загальнонаціонального науково-практичного юридичного журналу «Право України». URL: <https://pravoua.com.ua/ua/>
27. Офіційний сайт юридичного журналу «Право та інновації». URL: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/issue/archive>
28. Офіційний сайт юридичного науково-теоретичного щоквартальника «Часопис Київського університету права». URL: <http://kul.kiev.ua/gurnal-chasopis-kup-/chasopis-kijivskogo-universitetu-prava.html>.
29. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://pravoznavec.com.ua> .
30. Радник. Український юридичний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info> .

31. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/ru/news>
32. Українське право. URL: <https://ukrainepravo.com/>
33. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// kmu.gov.ua](http://kmu.gov.ua) .
34. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка — офіційний вебсайт: <https://korolenko.kharkov.com/>